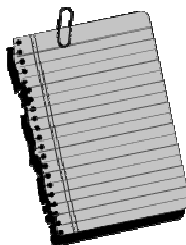

Obsah:	1
Plánované akce:	2
Editorial	3
Společenská kronika	
Jubilanti - 1/2011	4
Přání	
Jubilant Jura Holásek	5
Oznámení	
Dary do tomboly	9
Sdělení	
K inspiraci (aj poučení)	
Stavební tradice Slovácka – III.	10
Vzpomínka na tetu Maryšu	12
Folklorní (i jiné) akce	
Chvála Bohu, že sem sa narodiu	13
Vánoční zpívání spojené s žehnáním mešních vín	15
Hody, milé hody	16
Vystoupení ve Křtinách	17
O setkání ve St. Poddvorově	19
Tancovali dvě malí	24
Vinařovo okénko	
O „Zarážání Hory“	26
Receptář	
Honza a halászlé	29
Hrachová polévka	30

*

Plánované akce - do 3/2011 :

Besedy u cimbálu

Termíny besed leden - březen 2011 nejsou dosud stanoveny, neboť stále ještě nevíme, zda budeme i v r. 2011 pokračovat na Klubu UO nebo zda se besedy budou konat někde jinde. Termíny a místo besed budou nejpozději od 3. 1. 2011 uvedeny na webových stránkách a ve vývěsce na Joštově ul.

Kromě besed je v plánu činnosti:

22. 1. 2011 - **Krajanský večierok** Slováckého krúžku Bratislava a Skaličanů ve Stupavě

29. 1. 2011 - **Slovácký ples** v Kongresovém centru Veletrhů Brno, tentokrát věnovaný oblasti Podluží (jako hosté vystoupí Gajdošská muzika ze St. Poddvorova, Folklorní krúžek Pohárek z Týnce, Old Stars Břeclav, hraje dechová hudba Liduška z Dolních Bojanovic)
*Předprodej: u Z. Kristové v Obchůdku, Porhajmova 10, od 3. 1. 2011
Po - Pá 13 - 18 hod., tel. 606 675 488*

Moravský ples v Praze –19.2. 2011

Celobrněnský fašaneček – 8.3., ale zatím není jisté, zda se bude konat

*

Editorial

Milí krúžkaři i jiní čtenáři,

tak tu máte poslední letošní číslo. A co nám přinese rok příští? – to nikdo neví...Každopádně přinejmenším problémy s našimi společenskými aktivitami, neboť-jak už jistě víte- naše pobyty v Klubu UO na Šumavské zřejmě musí skončit. Ale snad nás přichýlí někde jinde, a nakonec – změna je život...Tak zachovejte našim besedám u cimbálu přízeň i nadále.

Co se týče Krúžkozoru, pokusí se redakční rada v příštím roce (snad již od příštího čísla) zvýšit kvalitu výtisků několika úpravami grafického rázu. Doufám, že s nimi budete spokojeni, ani nám se nelíbily černé fotky v dosavadním provedení (z PC vyšly pěkně, ale kopírováním kvalita významně poklesla).

Takže znovu apeluji na Vás, odběratele, abyste nás zásobili vhodným materiálem v co nejhojnější míře. K tomu přejeme Krúžku hodně pěkných a zajímavých akcí, o kterých je záhodno referovat, pamětníkům plodné vzpomínky a pilným čtenářům chuť podělit se o své nabyté poznatky. (A ještě jeden apel: u ing. Viktorina je k mání dost nevyužitých minulých čísel Krúžkozoru – tak je zkuste pro někoho uplatnit, byla by škoda je likvidovat, ne?)

A Vám všem přeji krásné vánoční svátky, veselého Silvestra (pokud možno společného u Macháčků) a šťastný Nový (i celý nový) rok 2011!

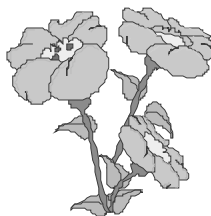
Jiřina Lacinová

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lacinová' with a stylized flourish at the end.

*

Společenská kronika

Jubilanti - 1. čtvrtletí 2011
(tentokrát i s půlkuřatinami, at'
je Vás víc)

Leden	Homola Jaroslav	60
	Farkasová Jitka, Ing.	75
Únor	Novotný Jaromír	75
	Chmelařová Vlasta	85
Březen	Kubica Vladimír	65

Blahopřejeme!

*

Přání od Jany Omelkové

Redakci i celému Slováckému krúžku přeji radostné a požehnané Vánoční svátky, zdraví, pohodu a energii do Nového roku 2011. Těším se na setkání (asi až na plese) -dostatečně tam vše oslavíme!!

Zdraví Jana

*

Jubilant Jura Holásek

Mirek Hebron

Kromě prof. Luboše Holého oslavil v letošním roce významné životní jubileum také MUDr. Jura Holásek. Přiznám se, že nám ve výboru tato událost poněkud utekla, nicméně držice se zásady „lépe je pozdě, než vůbec“, chtěl bych ji alespoň dodatečně tímto článkem v našem krúžkařském životě reflektovat. Starším členům krúžku je osobnost Jury Holáska jistě dobře známá, jde mi tedy především o to, představit Juru těm, kteří ho dosud neznají. Ve Slováckém krúžku v Brně působil ve druhé polovině padesátých let, kdy jako student medicíny přišel do Brna z rodného Podluží. Patřil do silné skupiny podlužáků jako byli Jožka Kobzík, Miloš Janulík, František Kašník, Oldřich Kúrečka st., František „Ňancek“ Hasil a další. Spolu s Jožkou Kobzíkem hrál také v muzice krúžku, které v té době primoval Luboš Holý. Jurův blízký přítel, Oldřich Kúrečka ml., se kterým Jura hraje na gajdy v Gajdošské muzice ze Starého Poddvorova, mi k jeho osobě napsal toto: MUDr. Jiří Holásek ročník 1935, lékař, muzikant, sochař a malíř, se narodil 30. 6. 1935 v Poštorné. Lékařskou fakultu v Brně ukončil v roce 1960. V mládí se věnoval aktivně sportu – řeckořímskému zápasu a potápění, ale přitom ho zajímala i hudba a výtvarné umění.

Svou malířskou kariéru zahájil trojkou z kreslení ve 3. třídě obecné školy. Jiří Holásek je výborným muzikantem. Kromě houslí zvládá hru na varhany, fujaru, gajdy, grumle, cimbál a mnoho jiných hudebních nástrojů.

Po studiu na lékařské fakultě dostal umístěnku do Jeseníků, kde s tvrdou pracovní dobou přichází desetiletý umělecký půst. V roce 1969 mu byl povolen na dva roky studijní pobyt ve Švédsku. Po převratných událostech u nás byl ostře vyzván, aby se vrátil domů. Neučinil tak z osobních a vědeckých důvodů a stal se tak emigrantem. V nepřítomnosti byl odsouzen na dva roky.

Spolu s manželkou Evou, která je ortopedka, si vytvořili ve Švédsku svůj domov. Po narození dvou synů, kteří dodnes ve Švédsku žijí se svými rodinami, byl tento stát pro Jiřího opravdu domovem, ale vždy jen tím druhým domovem. Srdcem zůstal vždy Podlužák. O tom svědčí i to, že si ve Švédsku založil svoji cimbálovou muziku Dunaj, jíž byl primášem a sklízel s ní úspěchy na různých místech Evropy a USA.

Pobyt ve Švédsku přináší anesteziologovi z Břeclavska také profesní růst. Vymyslel a přihlásil pět lékařských patentů, byl členem týmu, který pečoval o tehdejšího švédského krále Gustava VI. Adolfa a stal se jeho osobním přítelem, pracoval na klinice chronické bolesti, studoval v Číně akupunkturu.

Za svého 25-ti letého pobytu ve Skandinávii oživuje nejen muziku, ale i své výtvarničení. Studoval zde 4 roky privátně umění na Gerleborské škole, kde se později stal učitelem. Zasedal v několika uměleckých radách a komisích a vyučoval výtvarné obory v četných vzdělávacích organizacích. Své dílo malířské a sochařské vystavoval ve Švédsku, USA, Velké Británii, Španělsku Portugalsku, v ostatních skandinávských zemích, Itálii, Švýcarsku a na Slovensku. Jeho díla najdeme i v soukromých sbírkách mnoha milovníků výtvarného umění.

Za svůj největší umělecký úspěch považuje krádež své bronzové sochy při výstavě ve Westminsterské galerii v Londýně. Byla to první a poslední krádež v této světové galerii. Ve své výtvarné tvorbě zachycuje náladu švédské přírody, ale dnes i přírody svého rodného Podluží, především oblasti Mikulova a Pálavy. Zachycuje mizející svět - staré stavby, především lidovou kulturu z okolí Sedlece, kde dnes žije. Ze Švédska přivezl květinové motivy zachycené svěžími barvami v odvážných kombinacích a osvětlení.

Po sametové revoluci se Jiří Holásek vrací domů. Se svou švédskou cimbálovou muzikou je přijat prezidentem republiky Václavem Havlem. Je však velmi rozčarován svým návratem domů.

Nabízí své lékařské zkušenosti a dvacetiletou praxi v zahraničí našemu ministerstvu zdravotnictví. Je však odmítnut a dnes si u nás nemůže předepsat jako lékař ani aspirin. Nikdo jej jako lékaře nezaměstnal.

Jiří, který je zvyklý tvrdě pracovat, nedokáže sedět se založenýma rukama a naplno se věnuje své malířské činnosti ve svém ateliéru v Sedleci. Je zde také varhaníkem v kostele a především je muzikantem gajdošské muziky. Jiří je člověk vysokých kvalit. Není jen odborníkem v mnoha oborech, ale je i velmi dobrý člověk, chápavý, milující a tolerantní. Při společných vystoupeních s naším souborem je vidět, že miluje všechny lidi a především děti. Jeho časté polibky lidem kolem něj jsou výrazem úcty a lásky k člověku. Jiří je člověkem hluboce věřícím. Jak on sám říká, jeho největším životním zážitkem byla jeho audience u papeže Jana Pavla I.

Tolik slova Jurova kamaráda Oldřicha Kúřečky ml., která byť stručně, avšak výstižně, charakterizují osobnost Jury Holáska.

Snad by zde patřilo ještě uvést, že Jura i během svého pobytu ve Švédsku nezapomněl na krúžek a udržoval s ním kontakt. O tom by mohli podat svědectví zejména účastníci zájezdu do Finska a Švédska v r. 1991, kdy se po cestě u Holásků zastavili a byli přijati se srdečností a pohostinností, která jim zůstane v paměti na celý život. Jistě i zásluhou jeho manželky Evy, která je mimo jiné výborná zpěvačka. V posledních letech jsme s mužským sborem krúžku měli několikrát možnost zazpívat na vernisážích Jurových výstav zde v Brně a z těchto akcí jsem měl vždy moc pěkný zážitek. Při nedávné návštěvě Starého Poddvorova jsme se s Jurou i jeho paní setkali ve vinném sklepě. Jejich společný duet podlužácké písně Co mně milý zanecháš, si budou jistě všichni, kteří tam byli, ještě dlouho pamatovat.

Rád bych tedy Jurovi, této vskutku renesanční osobnosti, popřál za všechny krúžkaře aspoň touto cestou hodně zdraví, Božího požehnání a tvůrčích sil do dalších let jeho plodného života. Živijo!

Jubilanti MUDr. Jiří Holásek a MVDr. Luboš Holý při vzájemné gratulaci ke kulatinám
foto: O. Kůrečka

*

Oznámení

Dary do tomboly

Milí krúžkaři a přátelé krúžku,
prvními společnými akcemi, které nás v blízcím se novém roce čekají, jsou již tradičně setkání s krúžkaři na plesch v Bratislavě, Brně a Praze. Aby se ten náš brněnský vydařil alespoň stejně dobře jako tomu bylo vloni, dovoluji si laskavě připomenout a požádat všechny z vás, kteří chtějí a mohou přispět svým darem do plesové tomboly, aby neváhali a ceny předali někomu z organizátorů (pokud zrovna nebudu přítomná osobně) během lednové besedy nebo kdykoli na nácviku taneční složky na Charbulově. K dispozici budeme i během příprav sálu v předvečer plesu, prosím ale, abyste této možnosti využívali spíše výjimečně.

Předem děkuji všem

Jana Lojková

*

Sdělení

Milí přátelé, sděluji vám tímto, že urna s ostatky Jana Miroslava Krista byla uložena v urnovém háji 2 do hrobu č. 106 na hřbitově v Líšni.

Zdena Kristová

*

K inspiraci (aj poučení)

Stavební tradice Slovácka – III. část

Ing. arch. Adéla Jeřábková

V minulém díle jsme se seznámili s nejstarším vývojovým stupněm vesnického domu, s kopaničářským domem. Nyní vám představím velmi charakteristickou oblast severovýchodní Moravy - Luhačovické Zálesí. (Nutno však dodat, že stavební dělení se nekryje s folklorním a etnografickým).

Podmínky, které utvářely vesnický dům v krajině ležící v nižších polohách Slovácka, se do značné míry lišily od těch, které jsme poznali na moravských Kopanicích. Zámožnější a kulturnější prostředí vyvolalo pokročilejší stavební formy. Luhačovické Zálesí však má oproti ostatnímu Slovácku charakteristický kopcovitý ráz a bylo vzdáleno od větších hospodářských center, bývalo tudíž i zemědělsky zaostalejší a stavebně prostší. Rozkládá se na území mezi Zlínem a Bojkovicemi.

Staré dispoziční schéma stavení bývalo trojprostorové – jizba, síň s černou kuchyní a komora, zde však často na síň navazovala z jedné strany jizba a na druhou stranu se připojoval chlév, který byl propojen se síní dveřmi. Mimoto měl ještě přímý východ na dvůr. Patrová komora pak stávala volně ve dvoře. Také otopný systém býval dlouho obdobný jako na Kopanicích (jizba

s kozubem). Pokročilejším systémem byl kouř odváděn mimo půdní prostor nad krytinu střechy pleteným komínem. Zděné komíny byly dlouho zemědělcům nedostupné (finančně, a chyběli i specialisté na stavbu- konstrukce byla dost složitá). Otopný systém byl spojen s vařením – nejdřív na otevřeném ohništi, později se stavěly kachlové pece (někde z úsporných důvodů sporáky).

Vybavení obydlí bylo účelné a prosté, hospodáři si je vyráběli často sami (stoly, židle, truhly, později skříně, napevno zabudovaná pohrátky již byla nahrazena postelí). Nábytek byl doplňován obrázky, kříži, soškami svatých, a na stěnách jizby se uplatnila i ornamentální malba (někde nahrazena ornamenty vystříhanými z papíru). Osvětlování jizby pokročilo od starých loučů k olejovým a petrolejovým lampám.

Původní jádro většiny vsí tvořila malá, nepravidelně obestavená náves, domy byly orientovány převážně štítem k návsi. Vzájemná poloha obytných a hospodářských prostor kolem dvora vytváří zástavbu buďto jednotraktovou (pod jednou střechou) nebo dvojstrannou (proti sobě) či tzv. přírodní dle konfigurace terénu (nepravidelně rozmístěné budovy). Rozptýlené osídlení kolem obcí tvoří jednotlivé dvorce, ale i samoty, zvané paseky, vzniklé druhotně hospodářským úpadkem selských usedlostí nebo zakládáním malých hospodářství na levnějších pozemcích. Obdělávání zde však bylo snadnější než na Kopanicích.

Charakteristickým prvkem zde byly ploty – buď živé (chrástové) z rovnoměrně vysázených hlohů nebo habrů nebo tzv. „popletkované“ (kůly, vypletené vodorovně nebo šikmo vrbovým proutím). Dalším hrazením -hlavně polí- je zídka nasucho vyskládaná z kamení.

Pokud jde o stavební materiál, šlo o stavby hliněné i roubené, a oproti Kopanicím je rozdíl ve výběru dřeva (zde ze silnějších kmenů a tvrdšího dřeva). Proto zde nebyly střechy stavení tak převýšené jako na Kopanicích. Některé stavby byly na roubení

ještě omítnuté (tzv. „v kožichu“). Barevné bývaly pojednány přírodními materiály (barevnými hlinkami, vápnem) – bílé nebo nažloutlé. Později se začaly používat pálené cihly, které dodávaly místní cihelny (Biskupice, Bojkovice, Zlín...).

Stodoly a sušárny bývaly rovněž roubené a mnohde se zachovaly donedávna. Samostatně stojící patrové komory byly roubené či hliněné, většinou s pavláčkou. I jiné neobytné stavby bývaly důležité, a to nejen hospodářsky, ale plnily i společenskou funkci - např. při vaření povidel či sušení ovoce se zde scházeli sousedé a zejména mládež, využívající dlouhých nočních chvil k vyprávění, zpěvu i hrám.

Nepravidelnost zástavby a kopcovitý terén vytvářejí prostory uliček a malých svahů. Dominantními objekty jsou roubené zvonice. Vesnice v Luhačovickém zálesí se přímo utápějí v zeleni. U větších obcí, situovaných na návrších, se uplatňuje dominanta kostela.

(Použitá literatura: O. Máčel-J. Vajdiš: Slovácko, 1958, Praha; V. Frolec: Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku, 1974, Brno)

Vzpomínka na tetu Maryšu

Růžena Kůrečková

Mojého stařečka Tonka Garšica otec Jakub vynikal velikú fyzickú silú. Byl na 7 rokú na vojně, a tak sa vycvičil v různých zápasech a bitkách. Žádné z dětí Jakuba tuto schopnost nezdědilo. Enom Jakobova sestra měla dcéru Maryšu a tá tu silu podědila. Byla odvážná ničeho sa nebála a dycky sa dovedla ubránit. Uměla jezdit s koňma, orat a zvládala prácu, kerú zvládal zdatný chlap, dokonca kúřila fajku. Nikdy však nevyhledávala spory, aby této síly

využívala. Všecí známí však o této její vlastnosti dobře věděli. Bývali ve městě Břeclavi na Slováckej ulici. Jednu, když byly v Břeclavě městské hody, išla z kostela a u súsedů Hlavenkú (Fajonú) byli hodaři z Tvrdoni. Jeden pacholek, co jich dovézł, byl známý rváč a zápasník. Všecí hodaři stáli před barákem, (právě dojeli), když Marýna šla kolem nich z kostela. Ve svátečním kroji v canglovej zástěře s modlitební knížkú v ruce. Ten pacholek skočil z voza před Maryšu, zastavil ju a zeptal sa: „Ty si tá silná Marýna? Pod' se mnú za pase, když si tak silná“. „Daj mně pokoj“ řekla Maryša, „šak vidíš, že idu z kostela“.

Ale chlap za nů posměšně volal: „Bójíš sa chlapa, co?“. Marýna položila modlitební knížku na slúpek od branky, vrátila sa, došla k chlapovi, přitiskla ho k sebě a praštila s ním na zem. Ten byl náhlým útokem překvapený, vyskočil a vola: „Počkaj, to neplatí, já sem nebył připravený“. Marýna přiskočila k chlapovi a praštila s ním na zem podruhé. Potom vzala knížku ze zahrádky a řekla: „Cos chcel- to máš“. A šla dom.

*

Folklorní (i jiné) akce

Chvála bohu, že sem sa narodiu

(koncert k významnému životnímu jubileu Luboše Holého)

Jana Omelková – SK Bratislava

Hlavními organizátory tohoto "hvězdného setkání" bylo Moravské zemské muzeum-Etnografický ústav v Brně a Slovácký krúžek Brno, uskutečnilo se 10.10.2010 v Divadle Husa

na provázku. Program večera moderoval Břetislav Rychlík spolu s Janem Rokytou. Po začátečním vstupu, kde na video záznamu cca 10letý hornácký šohaj zpívá zajímavým hlasem (už tehdy ho předurčující na netypický baryton), kráčejí hlavní aktéři večera-Luboš Holý a moderátoři Břetislav Rychlík a Jan Rokyta. V jednotlivých vstupech se vzpomíná na oslavencovy počátky (narození a dětství strávené v rodné Hrubé Vrbce), dále na jeho profesní působení coby profesora Veterinární fakulty v Brně, jeho významné úspěchy doma i v zahraničí, ale především jeho výrazné pěvecké kvality. Tu přicházejí na scénu gratulanti: Mužský sbor z Hrubé Vrbky a CM Martina Hrbáče, CM Petra Mičky se zpěvákem Martinem Zálesákem, CM Vonica z Krumvíře s prim. Frant. Korábem, CM Strážničan s prim. Vítězslavem Pálenským, CM Jury Petru z Kyjova, se kterou si jubilant zazpíval jeho oblíbenou píseň večera "Chvála Bohu...", zpíval taky Martin a Jaroš Hrbáčovi, a s pestrým repertoárem písní Hanáckého Slovácka a Hornácka Mužský sbor Slováckého krúžku Brno. Dojemné bylo "sourozenecké setkání" Luboše a Dušana Holých, jejich společné vzpomínky z dětství a na pěvecké dráze.

Závěrem nádherného setkání přišly gratulace jeho nejbližších, rodáků, rodiny, osobností kulturního a společenského života, mnoha přátel a také starosty Slováckého krúžku Brno Mirka Hebrona, poté i Slováckého krúžku a Skaličanů Bratislava. Vynikající večer plný emocí ukázal na skutečná přátelství, která přetrvávají, a poděkování patří jak organizátorům, tak účinkujícím.

Pozn. redakce: kratší reportáž z akce byla odvysílána v pořadu Folklorní magazín v neděli 12. 12. 2010 na ČT 2.

*

Vánoční zpívání spojené s žehnáním mešních vín

Horká foto-reportáž z vánočního koncertu Slováckého krúžku
v Louckém klášteře u Znojma 11. 12. 2010. *Foto: Kurt Barták*

Hody, milé hody...

Jana Hůsková

Jako vždy jsem byla mezi prvními, kdo se 22. 10. dostavili do Klubu UO na Šumavskou. Na sále se pomalu chystala mája a děvčata začala roznášet koláče. Příslušníci chasy opět napekli sami. Snad jejich práce nepřijde vniveč a nezbudou... Přesunutí termínu besedy na pátek snad vzali zájemci na vědomí, avizováno bylo včas. Byly jsme s Marcelou samy coby zpěvačky v jedné z variant brodského „babského“ kroje. Zato náš mužský sbor se představil téměř kompletně v gala a všem to slušelo.

Besedu zahajoval Z. Fajbus, poté chvíli řečnil starosta. Muzika a pánové šli ke stolu zazpívat dnešní jubilantce paní MUDr. Štempelové. Nalévala dobré vínko a na stolech bylo od ní taktéž něco k sezobnutí. Všichni si určitě stihli popovídat a probrat novinky, než konečně přišel na řadu vlastní program.

Hody jsme měli letos Derflanské (Uherské Hradiště). S projevem začínal mladší stárek Martin Horký, jeho stárka Lucka D'Ambrosová na dnešek ukecala své rodiče, aby se účastnili vítání chasy. Jiřík Miloš coby starší stárek moc pěkně zpíval, je jeden z mála, kdo „umí hospodařit s hlasem.“ Jeho stárka Lenka Maňáková byla patrně nejpřirozenější při přednesu svého textu. Zato „pán starosta huhňali a nebylo jim rozumět!“ Přesto jsme vydedukovali, že hody byly povoleny. Na starší stárkovský pár se taky krásně koukalo při tanci, do kterého se teď dala všechna chasa, převážně v brodských všedních krojích. K obecnému veselí posléze vyšla na plac pasačka Jana s „beranem.“ Jak pěkně k němu mluvila... kdekdo hádal, kdo to tu leze po čtyřech a schovává se za rohatou hlavu. Měla jsem jasno hned: Tomáš je pro každou blbost, jen slibované „boubelaté kýty“ na něm nikdo nenajde! Několikrát s chasou a „řezníkem“ obešli sál a slibovali stínání, leč myslím, že to přežil.

Mezitím už mezi dveřmi netrpělivě postávali „přespolňáci“ a čekali, až na ně dojde: Šafráni ve velké skupině zpívali několik písní (jejich ženské s radostí, která byla „vidět i slyšet“). Na sobě měli variantu straňanského kroje. Po nich přišla Lučina v kyjovských, načež si energicky sjednal místo a klid Jirka Záblatzký a šel verbovat. Oba Strážničani venku dlouho ladili, než se odhodlali vejít. Závěrem zapěli „dvá Ždánáci a jeden Lískovčák“. Krojovaných bylo opravdu hodně.

Poté začala muzika hrát do tance a byla vyhlášena dámská volenka. Lenošní pánové měli smůlu... Nám se pletli pod nohy Martinci, tančili s děckama ze Slováčku a na Pavlův dotaz, které jsou ty jejich, Jitka se smíchem odvětila: „Všecky.“ Naší poslední „nevěště“ z pásma Čepení to pořád sluší. Asi po hodině se u stolu ozvalo: „Už několikrát jsem se ujišťoval, že jsem opravdu ve Slováckém krúžku.“ Patřilo to repertoáru muziky, „mix“ byl celorepublikový. Později se Pepa nechal slyšet: „Žádný seznam pro tuto příležitost jsem neměl. Co mi přišlo na mysl, to se hrálo.“ A řada čekajících na pohárek za tanec byla nekonečná...

Dnes bylo „veselení“ povoleno téměř do půlnoci, aby byl čas ještě uklidit sál. Pro mě skončilo dřív, nevím tedy, zda všichni a všechno dobře dopadlo. Ale mám za to, že v tomto případě neplatilo Erbenovo „pátek, nešťastný to den.“ Určitě nejsem sama, kdo bude trvat na tom, že se letošní hody velmi povedly.

*

Vystoupení ve Křtinách

Jana Lojková

Naše slečna vedoucí byla začátkem školního roku oslovena paní Bušovou z kulturního výboru městyse Křtiny, zda by krúžek nepřijel místním zpříjemnit některý z říjnových sobotních večerů. Vzhledem k tomu, že většina tanečníků měla díky pátečním hodům

naplánovaný víkend v Brně, na Charbulce jsme se sešli v sobotu 23. října odpoledne s tím, že od 17. hodin vystoupíme ve společenském sále (bývalé škole) městyse v pořadu, který paní Bušová nazvala „Za folkorem Slovácka“.

Cesta stačila jen na to, abychom probrali dojmy z předešlého večera a zkusily si se zpěvačkami přezpívat dvě pásma, s kterými jsme měly vystoupit společně. Po milém přivítání jsme vzhledem k pokročilé hodině zkrátili nácvik nástupů a odchodu z jeviště na nejnutnější a převlékli se do krojů. K tomu byla dámám vyčleněna menší šatnička, pánové se museli spokojit s místností, z které se nastupovalo na jeviště, a kde jsme také všichni trávili čas mezi jednotlivými čísly. Prostor to byl pro šest párů a zhruba stejně zpěvaček opravdu malý, proto hlavně při střídání čísel bylo nutné odcházející z pódia pouštět do úzké kostymérny, která na místnost navazovala, a která se díky svým pokladům stala vítaným zdrojem krácení volného času hlavně pro tanečníky.

Nad diváky jsme, jako už ostatně v poslední době tradičně, měli lehkou početní převahu. Možná i díky tomu snad všichni vystupovali s chutí, program byl sestaven velmi pěkně, kdy každý blok zpěvů a tanců z jednotlivých regionů provázelo průvodní slovo, potěšilo nás proto, že už během přestávky přišly první pozitivní ohlasy a navíc před druhou půlkou nikdo neodešel, byť byl program poměrně dlouhý, celkově asi hodinu a půl.

Konec vystoupení provázal dlouhý potlesk, poděkování organizátorů a pozvání na večeri do jedné z místních hospůdek, kde na nás čekal výborný řízek s bramborovým salátem. S příjemným podvečerem tak snad byli spokojeni všichni, což později ještě umocnila skutečnost, že jsme pod vlivem hezkých dojmů dostali větší finanční odměnu, než bylo původně dohodnuté.

Rádi přijedeme zas.

*

O setkání ve Starém Poddvorově

Mirek Dostál

V sobotu 2. listopadu 2010 se ve Starém Poddvorově uskutečnilo setkání krúžku s Podlužáky, kteří hostovali na 100letém výročí krúžku. K setkání došlo na popud pana Oldřicha Kůrečky ze Starého Poddvorova a s osobním přispěním a západem pro věc našeho starosty Mirka Hebrona. Ke škodě nezúčastněných se akce setkala s poměrně malým zájmem krúžkařů, a je třeba hledat příčiny, proč tomu tak bylo. Tato skutečnost našťestí neubrala věci na kráse a já mohu zcela bez přehánění prohlásit, že tak silný folklórní zážitek si budu ještě dlouho pamatovat.

Větrný mlýn ve Starém Poddvorově

foto: Mirek Dostál

Starý Poddvorov je pěkná starobylá podlužácká obec, která se nachází na rozhraní regionů Podluží a Hanáckého Slovácka jihovýchodně od Čejkovic směrem k Dolním Bojanovicím. Původní název obce byl Potvorovice, též Potowariz, zmiňované r. 1209. Léta páně 1238 byla obec věnována klášteru na Velehradě. V polovině 15. století však obec zpustla a až v 17. století byla znovu osídlena a začal se používat název Potvorov. V roce 1870 se pak název obce ustálil na současný Poddvorov odvozený od poddání se Čejkovskému dvoru. V obci, která je položena ve zvlněné Mutěnické pahorkatině na hlinito-sprašových půdách, se skvěle daří vinohradnictví. Vinařské motivy jsou mimochodem i součástí znaku Starého Poddvorova, který je tvořen vinným hrozdem se dvěma listy a po stranách dvěma vinohradnickými noži.

Folklorní život v obci je stále živý, pořádají se zde hodové veselice a zvláště úspěšné jsou zde dětské hody, které trvají 2 týdny a přerostly v mezinárodní přehlídce dětských národopisných souborů. Srdcem folklóru v obci je dětský soubor Kordulka, o jehož rozkvět se nemalou mírou zasloužili i naši hostitelé - ředitelka místní školy a vedoucí souboru Kordulka paní Miroslava Hajdová, a hudební vedoucí souboru a současně vedoucí Gajdošské muziky pan Oldřich Kůrečka.

Starý Poddvorov se pyšní několika stavebními památkami, z nichž snad nejzajímavější je zrekonstruovaný větrný mlýn německého typu. Mlýny německého typu jsou dřevěné a natáčejí se k větru celou konstrukcí mlýna okolo dřevěného sloupu, zvaného otec, na rozdíl od mlýnů holandského typu, které jsou většinou zděné, a k větru se natáčí pouze střecha s lopatkovým soukolím. Mlýn také bylo první místo, které jsme navštívili po našem příjezdu do Poddvorova. Odbornou průvodkyni nám dělala paní Miroslava Hajdová, která nám řekla mnoho zajímavého nejenom o mlýně. Další zajímavou stavbou, kterou jsme navštívili, je stavba již moderního typu. Jedná se o turistickou rozhlednu, odhadem 40 m vysokou,

s výhledem na blízké i vzdálené okolí. Z rozhledny bylo možno spatřit Hodonín, Břeclav, Velké Pavlovice, Zaječí a mnoho dalšího. Počasí se však začalo rapidně kazit. Proto jsme za výkladu o historii a současnosti obce, který zprostředkoval Oldřich Kůrečka, projeli obec autobusem, abychom konečně zaparkovali před vinařstvím Petra Svobody, kde se měl konat další program setkání.

Vstup do vinného sklepa byl nenápadný. Podzemí nás však dosti překvapilo. Sklep, který pohodlně pojme 160 lidí ve společenské části s posezením, začal majitel budovat po pádu komunismu a stavěl jej celých 20 let. Základ sklepa tvoří pracovní dvojpodlažní prostor pro výrobu vína, zaklenutý cihelnou klenbou čejkovského typu, propojený v zadní části příčnou spojující lodí. V přední části podélně navazuje zaklenutý sklepní prostor s krbem a posezením. Majitel sklepa, zároveň sklep mistr, na otázku, co jej vedlo k vystavění tak rozsáhlého sklepního komplexu, nejdříve skrovně odpověděl, že se mu nechtělo dělat, a proto si postavil tento sklípek, ale pak pokračoval s vysvětlením celé historie jeho výstavby. Po stavební stránce mě osobně zaujalo půdorysně posunuté propojení kleneb, které v místech propojení vytvořilo dojem lomených gotických oblouků a vytvářelo zajímavé průhledy na sousední klenby. Ke klenbě čejkovského typu bych chtěl podotknout, že na rozdíl od klenby klasické jsou cihly řazeny svisle, což má za následek nižší spotřebu řeziva při stavbě.

Po úvodním přípitku kvalitním burčákem vyrobeným z odrůd Tramín červený a Müller Thurgau jsme byli pozváni na degustaci sortimentu vín pana Petra Svobody. Mezi jinými jsme ochutnali odrůdy, které jsem do té doby neznal, např. moldavskou odrůdu „Golobok“, či maďarská hybridní vína velmi exotických vůní i názvů. Zajímavostí sklepa bylo takřka všeobecné skladování vín v zavíněných dřevěných sudech, což je technologie, se kterou se již příliš často nesetkáváme. Ale i to podpořilo Genius loci tohoto setkání a společně s neformálními vystoupeními naší muziky

primované hostujícím primášem Jiřím Léderem, našeho mužského sboru a Gajdošské muziky ze Starého Poddvorova

Společenský večer byl veden v duchu mně obzvláště milém, prostém oficialit, veškerá vystoupení jednotlivých účastníků měla úroveň, zpěvy byly čisté, muzicírování citlivé a s pokorou k písničce bez bezduchého prosazování sama sebe, tak jak jsme tomu často svědky při mnoha jiných příležitostech. Nechci popisovat průběh večera, mohlo by to čtenáře nudit, ale rád bych se zaměřil na některé momenty, které mají hlubší smysl, a které dělají takováto setkání tím, čím by měla být.

Nejprve pár slov ke Gajdošské muzice ze Starého Poddvorova, které jsem vyzvěděl od vedoucího muziky ing. Oldřicha Kůrečky. Muziku primuje devatenáctiletý Matěj Kůrečka, který hraje od svých pěti let, je výborný muzikant a houslista, vítěz několika soutěží ve hře na housle a ve zpěvu. Je považován za pokračovatele Kobzíka.

Terc a sólový zpěv je doménou Jany Otáhalové. Jana zpívá od svých čtyř let., je několikanásobná vítězka Malovaného tulipánku B. Šebetovské ve Staré Břeclavě, Věnečku z rozmarýnku Fanoša Mikuleckého v Hodoníně, vítěz soutěže zpěváků Slavíček v Mikulově a několikanásobná účastnice a vítězka celostátní soutěže v Losinách, několikanásobná vítězka v soutěži ve zpěvu na NS Tvrdonice. Je výborná zpěvačka, ale i výborná hráčka na housle. Je nositelkou Zlatého oříšku, který uděluje ministr kultury jednou za rok nadaným dětem. Také toho večera byl zpěv Jany Otáhalové nezapomenutelným zážitkem.

Vedoucím muziky a kontrášem je Ing. Oldřich Kůrečka, který však ve své skromnosti na sebe nic neprozradil, snad jen to, že další člen muziky, basista Ing. Libor Svačina je jeho švagr, hraje na basu a též na gajdy.

Významnou osobností muziky je MUDr. Jiří Holásek, muzikant, sochař, malíř, světoběžník, ale i vlastenec a trvalý

Podlužák, člověk vysokých kvalit. Jiří Holásek je výborný muzikant, který kromě houslí zvládá hru na varhany, fujaru, gajdy, grumle, cimbál a mnoho jiných hudebních nástrojů. Když se nechtěně stal emigrantem, založil ve Švédsku svou cimbálovou muziku Dunaj, jíž byl primásem a sklízel s ní úspěchy na mnoha místech Evropy, ale i za oceánem. Bohatý a inspirující život Dr. Holáska by byl samostatný námět na celou knihu (my jsme zařadili aspoň článek v tomto čísle - pozn. red.). Osobnost Dr. Holáska se projevila i při našem setkání.

Když odzpíval náš mužský sbor své připravené písně z Podluží, přihlásil se ke slovu MUDr. Jiří Holásek, který se do nynějška hlásí k našemu krúžku: „, tož chlapani, zpíváte pěkně, ale něco vám povím. V krúžku chybí pevná ruka, tak jako to bylo za Páče. Ten nás honil, abychom písně vyprávěli... nemůžete zpívat okólo Breclavi... , ale okoló Breclavi...“. Tato stále živá slova Dr. Holáska nejenom že uvedla jeho hodnotný vstup, ale připomněla nám provázanost krúžku s folklórním děním v prostoru i čase, kterého je Dr. Holásek zářným příkladem. Když se poté pan Holásek nasoukal do popruhů gajd, byl rázem středem pozornosti. Sklep nám však ukázal, že gajdy nejsou jednoduchý poslušný nástroj, ale mají své vrtochy způsobené teplotou, vlhkem a bůh ví čím ještě, a tentokrát zlobily. Jiřího Holáska to však nijak nerozhodilo. Naštěstí, jak podotkl Oldřich Kůrečka, Jiří Holásek nemá pouze ty gajdy, ale má svůj hlas. Hlas jej nezklamal a J. Holásek zazpíval za doprovodu muziky pěkně i bez zrádných gajd. Nakonec v podlužáckém duetu se svou ženou zazpíval jejich oblíbenou píseň a přitom oba dali do písničky vše, co jim přinesl nelehký život. V tu chvíli jsem si vzpomněl na setkání s manželi Holáskovými ve švédském Värnamo v r. 1991. Tehdy hostili Slovácký krúžek na cestě z Finské Liminky, zpívali stejnou píseň a všichni jsme tenkrát měli na krajíčku.

Tolik k MUDr. Jiřímu Holáskovi, Gajdošské muzice ze Starého Poddvorova a k neopakovatelnému setkání v neopakovatelné atmosféře. Závěrem bych rád podotkl, že Gajdošskou muziku z Poddvorova přivítáme i na plese Slováckého krúžku v lednu příštího roku a myslím si, že se máme na co těšit.

Ještě jedna věc mne potěšila. I přes náročnou ochutnávku vzorků vín (odhaduji kolem třiceti vzorků), přes nevysychající příděly burčáku všichni zúčastnění vydrželi ve stavu „súčím“ a i poslední zpěvy byly bez příměsi falešných tónů stejně jako vztahy mezi účastníky. Na úplný závěr bych chtěl poděkovat za krásný zážitek našim hostitelům, starostovi krúžku a v neposlední řadě Jirkovi Léderovi za hodnotné nahrazení stálého primáše naší muziky.

*

„Tancovali dvě malí“...

Pavla D'Ambrozová

V sobotu 13. listopadu 2010 uspořádal dětský folklorní soubor Slováček v KD Rubín slavnostní pořad k 35. výročí svého založení, který měl název „Tancovali dvě malí“. Účinkovalo v něm víc jak 80 muzikantů, tanečníků a zpěváků – od těch nejmenších z přípravky až po dřívější členy, kteří ukončili svoje působení v souboru před 2 roky. Doufám, že pořad byl důstojnou oslavou výročí a snad se divákům líbil.

Za ně za všechny vyjádřil svůj pocit z vystoupení stálý příznivec Slováčku strýc Josef Kučera. Z jeho krásného dopisu plného povzbudivých slov, chvály a uznání vybírám několik vět, které nejen mě, ale i ostatní vedoucí upřímně potěšily: „..... Milý kolektive dětského folklorního souboru SLOVÁČEK! Jako váš dlouholetý příznivec vnímám jsem a vnímám každé vystoupení SLOVÁČKU s plnou pozorností, a já věřím, že nejsem sám. Těším

se z každého úspěchu souboru, z té bezprostřednosti dětských projevů, které mne často dojmají až k slzám štěstí“. Dopis končí slovy: „.....Přeji všem, aby se souboru SLOVÁČEK i nadále dařilo na poli folklóru a jeho řady opouštěly děti až ve věku dospělosti s rozvinutým citem a láskou k lidové písni, hudbě a tanci a k tomu vedly i svoje další ratolesti. To je ten nejhezčí dárek do života.

Váš strýc a dlouholetý příznivec od „súdnej stolice“ Slováckého krúžku Jožka Kučera“.

Strýcovi velice děkuji a přála bych si, aby každé naše vystoupení bylo potěšením a pěkným zážitkem pro všechny, kteří ho přijdou shlédnout. Za plynulý průběh slavnostního pořadu bych chtěla poděkovat všem účinkujícím, vedoucím tanečních skupin Jitce Martinkové, Tereze Urbanové a Haně Pavlíčkové a především muzikantům s jejich vedoucími Kateřinou Fridrichovskou a Ivem Peterkou. Zvláštní poděkování přináležejí Haně Kiliánové za nácvik tanečních a pěveckých pásem z Kyjovska a Hornácka s bývalými členy Slováčku, kteří si na svou souborovou činnost rádi zavzpomínali. Důležitou oporou při přípravě celého pořadu a podvečerní besedy u cimbálu byla Miloslava Tomková, maminka cimbalistky Slováčku Pavlínny Tomkové, která s neuvěřitelným elánem dohlížela na zajištění každé maličkosti, aby při tak významné oslavě nevznikla žádná trhlina. Se stejnou svědomitostí se o bezchybný průběh celého svátečního dne starali zástupci chasy Slováckého krúžku s jejich vedoucí Ivetou Turkovou včetně Zdeňka Fajbuse, který se Slováčkem spolupracuje a všestranně mu pomáhá už řadu let. Tímto výčtem jmenovaných nechci zapomenout na všechny ostatní, kteří se nemalou měrou a podle svých možností podíleli na zvládnutí - pro Slováček - tak významného výročí. Ještě jednou všem děkuji.

Starosta slováckého krúžku blahopřeje Slováčku k významnému životnímu jubileu *foto: Pavla d'Ambrozová*

*

Vinařovo okénko

O „Zarážání Hory“ a letošních vínech

Mirek Dostál

Ve Ždánicích se koncem srpna letošního roku konalo „Zarážání Hory“. Akce se účastnil i Mužský sbor Slováckého krúžku v Brně na pozvání spřáteleného ždánického sboru. Zarážání Hory

se konalo za přiměřeného zájmu ždánických vinařů a přátel folklóru v nádherném areálu vinice pod Starou horou. Náš sbor si při tom „chutně“ zazpíval a večer se pobavil s přáteli při skleničce dobrého vína v nedaleké hvězdárně. „Zarážání Hory“, které je starobylý obřad, předvedl na místě Ždánický sbor a pozvaní hosté. Při tomto aktu se vztyčila ozdobená hora – dřevěný kříž, na kterém jsou navěšeny kromě ozdob i vinné láhve, přečetly se klauzule a od té chvíle se až do vinobraní zapovídal vstup do vinice.

Po zaražení Hory byla vinice hlídaná hotaři, do vinice nesměl nikdo beztrestně vstoupit, a zejména nikdo nesměl pod přísnými tresty krást hrozny. Výjimku tvořili pocestný a těhotná žena, kteří si směli utrhnout jeden jediný hrozen. Třapinu pak museli zahrábnout do úhoru, aby nevábila hmyz či ptactvo. Při artikulích, které se během zarážání hory četly, bylo přítomným osvětleno povolené i zapovězené chování a vyjmenovány tresty, které byly za přestupky udělovány. Mnohé vinařské obce přitom měly i právo hrdelní.

Zarážení hory mělo kromě právních důsledků i smysl rituální, mělo ochránit úrodu před všemi škodlivými vlivy, zabezpečit příznivé podmínky pro řádné dozrání vína a přispět tak k dobré sklizni. Mnohde se spojovalo s uctíváním Panny Marie, proto se často konávalo v předvečer svátku Panny Marie, která pak měla držet nad úrodou svou ochrannou ruku. Zarážání hory se časově odehrává v době zaměkávání hroznů, tedy v době, kdy je ještě nejistý závěrečný vývoj hroznů, kdy jsou sice přísliby pro dobrou úrodu a kvalitu, ale nikdo nemůže zaručit, že tomu tak skutečně bude.

Při zarážání hory jsem si znova uvědomil, nakolik byl letošní rok pro vinaře složitý. Po nadprůměrně deštivém jaru, přinášejícím počasí, které ohrožovalo vinice plísňí révou, přišel zlom a od července zase nastalo mimořádně příznivé počasí pro rozvoj padlí révového, dalšího strašáka vinařů. Důsledky těchto

infekcí byly pro mnohé katastrofální a ani pro naprostou většinu vinařů nebyly zanedbatelné. Také na vinici Pod Starou horou byla vidět různě silná napadení hroznů, závislá na poloze, odrůdě a také na lokální ochraně každého řádku. V tu dobu již byly k dispozici první burčáky, ale na výsledek sezóny jsme si museli počkat až do Sv. Martina.

Jaký byl vlastně vinařský rok nejenom z hlediska kvality vín, ale i z hlediska množství, a jaké vyhlídky budou mít mladá vína pro archivaci?

Na vývoji vína se do značné míry podílelo deštivé počasí s velkým úhrnem srážek v letním období a prodloužení dozrávání réví do pozdního podzimu. Tyto vlivy měly za následek vysoký obsah kyselin ve víně. Proto vína letošního ročníku budou svěží a aromatická, budou vhodná k archivaci, neboť kyseliny vína podrží. Na druhou stranu nelze očekávat velké množství vysokých přívlastků, jak tomu bylo v minulých několika letech. Co do množství je úroda celkově slabší, spíše podprůměrná. To se pravděpodobně projeví ve vyšších cenách, zejména přívlastkových vín. Z hlediska výroby je letošní rok pro vinaře výzvou. Dají se vyrobit opravdu dobrá vína charakteristická pro naši oblast, ale vyžadují značnou dávku zkušeností a citu vinaře. Letos bude platit dvojnásob, že víno dělá vinař.

Mužský sbor plánuje na březem příštího roku krúžkařskou výstavu vín, která by tentokrát měla být bodovaná. Podmínkou bude pouze dostatečný počet vzorků. Prosíme proto všechny naše příznivce o dodání vzorků vín, abychom mohli společně tento ročník ochutnat. A až budete při skleničce koštovat mladá vína ročníku 2010, vězte, že letos za vínem stojí mnoho práce a vinařského umu, a proto, bude-li Vám víno chutnat, tak smekněte před jeho tvůrcem klobouk.

Receptář

Honza a halászlé

Nesčíslněkrát v dobách dávno minulých se stávalo, že mi Mirek doma na můj dotaz "Co budeme dělat dnes večer?" odpověděl: "Nevím, co budeš dělat ty, ale my jdeme s klukama (mínil tím zpěváky) k Honzovi Beránkovi zpívat - pozval nás na halászlé." Bohužel jsem nikdy neměla možnost ochutnat tuto delikatesu vytvořenou přímo autorem.

Jednoho dne asi před třemi nebo čtyřmi roky, právě když jsem se hnala ulicí Koblišnou, spatřila jsem v dáli povědomou kolébající se postavičku s holí v ruce - Honzu Beránka. Zlákala jsem jej do kavárny a při té příležitosti z něj vymámila recept na proslavené halászlé - rybí polévku. Sama jsem ji připravovala od té doby již několikrát a musím přiznat, že patří k mým nejoblíbenějším pokrmům. Možná, že vám recept na ni přijde vhod právě v tomto předvánočním čase, a až ji budete jíst, věnujte Honzovi vzpomínku.

Porce tolstolobika dát do studené vody, přivést do varu a krátce povařit (nejlépe tato ryba, ale použila jsem i kapří hlavy a zejména skelet z kapra, na němž bývá dost masa. Rybu je nutno samozřejmě připravit - vykuchat, zbavit žáber atd., vnitřnosti se do této polévky nedávají). Necháme vychladnout, vývar slijeme do jiného hrnce, maso obereme a vrátíme do vývaru. Přidáme pepř a koření na ryby. (Kupuji je U Sindibáda, a sice koření na ryby na bázi bylinek.) Na pánvi zpěníme na oleji nadrobno nakrájenou cibulku, rozmícháme sladkou papriku a hned přidáme zeleninu - červenou kapii nakrájenou na nudličky, 2 feferonky na nudličky, mrkev a méně petržele, které též raději krájím na nudličky. Osmahneme a přidáme do vývaru. Přidáme strouhaný muškátový

oříšek a stroužek česneku vcelku. Vaříme asi 30 minut. Na konec přidáme kousek másla. Podává se s chlebem či rohlíky, rozmazlení si mohou dát banketky. Dobrou chuť přeje

Hana Dostálová

✱

A já (JL) k té rybí inspiraci přidám ještě jednu tradičně vánoční.

Štědrovečerní pokrmy staročeského a staromoravského venkova jsme zdělili snad ještě od svých pohanských prapředků. Každé jídlo bylo součástí tajemného obřadu a mělo svůj význam. Všichni zřejmě víme, že vánoční kapr k nám dorazil až poměrně nedávno, zatímco předtím na českém a moravském venkově nesměly na štědrovečerním stole chybět jiné pochutiny: houby (sušené)-musely být v polévce či v „hubníku“, „kubovi“, příp. omáčce. Věřilo se, že člověka přibližují k tajemství přírody. Dále česnek – měl nadpřirozenou sílu a ochraňoval lidi před nemocemi. Jedl se i samostatně na topinkách. Med – lidé byli odjakživa fascinováni pospolitostí včel a samotný med býval důležitou součástí prastarých rituálů. Na Moravě se podával na oplatce, jako hlavní jídlo večera. Hrách- přinášel hojnost do domu. V některých krajích se z něho připravovala polévka, jindy byl na stole jako samostatný pokrm. Jablka- jako sušená i čerstvá nesměla na stole nikdy chybět (třeba v tzv. „muzice“, na Moravě „mrňa“ apod.). Jáhly – a pokrmy z nich připomínaly Svatou zemi z dob života Ježíše. Ryby – přišly na venkovský stůl až koncem předminulého století. Nejprve pečené, později smažené. Úprava kapra vařeného „na černo“ se tu a tam zachovala dodnes. Štědrý den býval dnem postním, kdy z masitých jídel byly povoleny jen ryby. V průběhu století se však štědrovečerní jídelníček silně změnil. Je to tak trochu škoda, protože i těmito tradicemi se udržuje paměť národa. Pojďme si proto zkusit udělat

malou změnu a vyzkoušet, jak Štědrý večer jídlem slavili naši předkové.

Protentokrát nabízím aspoň recept na **hrachovou polévku**, která se na Štědrý den jedla jako první, protože je základem života. Použít můžeme i trochu netradiční suroviny či postupy- můžeme sice uvařit předem namočený hrách, ale také použít mražený zelený hrášek (kdyby naši předkové měli tu možnost, jistě by to učinili také tak), jedno balení (450 g) povaříme ve slané vodě se špetkou cukru, snítkou čerstvé máty (dnes se dá sehnat i v zimě) a s malou nadrobno pokrájenou cibulí. V dalším hrnci rozehejeme 30 g másla, přidáme 30 g hladké mouky a připravíme bledou jíšku. Na ni sítem prolisujeme uvařený hrášek (nebo rozmixujeme). Směs rozředíme asi 1 litrem přecezeného rybího vývaru, který získáme povařením kapří hlavy, rybích odřezků, jiker, mlíčí, kořenové zeleniny, nového koření, bobkového listu, kuličkového pepře, cibule a soli. Vše chvíli povaříme. Polévka se dá zjemnit několika lžicemi smetany a můžeme do ní přidat i rozkrájené mlíčí a další kousky ryb. (Pokud nemáme rybí vývar, můžeme použít kostku zeleninového bujónu.) Nakonec polévku dochutíme a horkou podáváme s osmaženou houstičkou. Každou porci můžeme ještě ozdobit lístkem máty. Pokud ji nemáme, lze ji nahradit zelenou petrželkou.

(Použitý zdroj: A. T. Linhart- „Toulky za českou a moravskou kuchyní,“ in Chatař a chalupář 12/2000)

*

A dobrou chuť!

*Krásné a klidné Vánoce a hodně spokojenosti
a pohody v roce 2011!*

*

Na tomto čísle se podíleli: J. Lacinová, M. Dostál, R. Krejčí, autoři příspěvků.

Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 1. 3. 2011.

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

*

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně
za podpory Statutárního města Brna.

Vychází 4x ročně nákladem 160 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Odpovědný redaktor: Jiřina Lacinová

Autor obálky: Jaroslav Homola

